

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

УДК: 340(082)

Гревцова Р.Ю.,
кандидат юридичних наук,
директор НДІ медичного
і фармацевтичного права
та біоетики Академії
адвокатури України

Анотація: У статті розглядаються деякі з найбільш важливих проблем законодавчого забезпечення розвитку охорони здоров'я України на етапі реформування системи охорони здоров'я, аналізуються існуючі та надаються додаткові пропозиції щодо шляхів вирішення цих проблем з урахуванням вітчизняного і зарубіжного досвіду.

Ключові слова: охорона здоров'я, законодавче забезпечення, державна політика у сфері охорони здоров'я, концепція розвитку законодавства України у сфері охорони здоров'я, права пацієнта, лікарське самоврядування, послуги з охорони здоров'я, фінансування охорони здоров'я, управління охороною здоров'я.

Забезпечення індивідуального і громадського здоров'я належить до пріоритетних напрямів діяльності більшості держав сучасного світу. Як зазначається у Статуті (Конституції) Всесвітньої організації охорони здоров'я, володіння найвищим досяжним рівнем здоров'я є одним з основних прав будь-якої людини. Уряди несуть відповідальність за здоров'я своїх народів. [1] Конституція України визнала людину, її життя і здоров'я найвищою соціальною цінністю, гарантувавши кожному право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування [2]. Реалізація цих прав вимагає ефективного функціонування і сталого розвитку системи охорони здоров'я. Вирішення цього завдання неможливе без належного законодавчого забезпечення охорони здоров'я. Воно, у свою чергу, потребує наукового підґрунтя.

Різні аспекти законодавчого забезпечення охорони здоров'я України неодноразово опинялися в полі зору дослідників, що вивчали питання управління та права у сфері охорони здоров'я (О.В.Баєва, Ю.В. Вороненко, З.С.Гладун, Т.С. Грузева, Л.М. Дешко, А.І. Жаліло, Д.В. Карамішев, Н.П. Кризіна, П.Є. Лівак, В.Ф. Москаленко, Н.Р. Нижник, В.М. Пашков, Я.Ф.Радиш, О.Г.Рогова, В.М Рудий, І.Я. Сенюта, І.М. Солоненко, С.Г. Стеценко та інші). З-поміж праць учених-правознавців слід особливо відзначити монографію В.М. Рудого (2005), що стала першим і наразі єдиним комплексним дослідженням, присвяченим законодавчому забезпеченню реформи системи охорони здоров'я в Україні [3]. Серед публікацій останніх років значну увагу привертає робота О.М. Ціборовського, С.В. Істоміна та В.М. Сороки (2011), в якій проаналізовано шляхи систематизації законодавства України у сфері охорони здоров'я, хоча з деякими висновками цієї праці важко погодитися [4].

Водночас проблеми законодавчого забезпечення функціонування та розвитку вітчизняної системи охорони здоров'я вимагають подальшого дослідження.

Необхідно визначити потреби у законодавчому регулюванні відносин у сфері охорони здоров'я з урахуванням поточного стану розвитку цих від-

носин, який зумовлений, з одного боку, вимогою побутися атаківмів минулого, і, з іншого, – дати гідну відповідь на виклики сьогодення.

Це завдання є особливо актуальним з огляду на розпочату в 2010 році реформу вітчизняної охорони здоров'я, яка, на відміну від попередніх змін, має проводитися системно, на чітко визначених концептуальних засадах. Існує нагальна потреба у наукових розробках, покликаних сформулювати бачення подальшого перебігу реформи та її законодавчого забезпечення, а відтак і розвитку охорони здоров'я у довгостроковій перспективі.

Перетворення в охороні здоров'я повинні бути здатними не тільки вирішувати поточні проблеми, а й створювати умови для проактивного реагування на ризики та загрози, які притаманні сучасному глобалізованому світові. Це зумовлює необхідність у поглибленому вивченні міжнародно-правових рішень, які знайдені світовим співтовариством, та зарубіжних законодавчих рішень, а також в аналізі доцільності їх застосування в практиці законотворення в Україні.

Метою даної роботи є окреслення деяких найбільш важливих проблемних питань законодавчого забезпечення розвитку охорони здоров'я України на етапі реформування системи охорони здоров'я, а також аналіз та надання пропозицій щодо шляхів їх вирішення з урахуванням вітчизняного та міжнародного досвіду.

За роки незалежності в Україні вдалося створити законодавчу базу, необхідну для *уможливлення* функціонування системи охорони здоров'я. У 1992 році Верховною Радою України був прийнятий Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», який визначив правові, організаційні, економічні та соціальні засади охорони здоров'я в Україні [5]. Як зазначає В.Ф. Москаленко, «у розвиток Конституції України та Основ законодавства України про охорону здоров'я було прийнято низку законів, яка включає наглядні закони, спрямовані на забезпечення безпечних умов життя, закони профілактичної спрямованості, закони, які захищають права громадян на охорону здоров'я, закони, які визначають права та відповідальність медичних працівників, закони, які регламентують діяльність національної системи охорони здоров'я, закони, які регулюють окремі види медичної діяльності, закони, які регулюють фінансування охорони здоров'я» [6, 243-244]¹. Вказане, од-

¹ Попри дискусійність запропонованої класифікації, вона наведена у цій статті з огляду на рел'єфність позначення предметної сфери, яка опинилася у фокусі уваги вітчизняного законодавця.

нак, не означає, що існуюча законодавча база здатна забезпечити *належне* функціонування системи охорони здоров'я і, особливо, її поступальний розвиток у відповідності з національними інтересами та міжнародно-правовими стандартами.

Розглянемо деякі з найбільш актуальних проблем законодавчого регулювання розвитку охорони здоров'я України та підходи і пропозиції щодо їх вирішення.

1. НЕДОСТАТНЯ ВИЗНАЧЕНІСТЬ І НЕНАЛЕЖНЕ ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАКРІПЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ (ДЕРЖАВНОЇ) ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я, НАСЛІДКОМ ЧОГО Є НЕДОСТАТНЯ ВИЗНАЧЕНІСТЬ ШЛЯХІВ ТА СПОСОБІВ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Розробка національних політик, стратегій і планів у сфері охорони здоров'я визнається ефективним засобом для подолання розбіжностей між зростаючими суспільними очікуваннями і фактичним станом функціонування систем охорони здоров'я, а відтак підтримується Всесвітньою організацією охорони здоров'я [7].

В Україні, безперечно, робилися певні кроки щодо закладення фундаменту для формування державної політики і стратегії у сфері охорони здоров'я.

Частина перша статті 13 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» передбачила, що Верховна Рада України формує основу державної політики охорони здоров'я шляхом закріплення конституційних і законодавчих засад охорони здоров'я, визначення її мети, головних завдань, напрямів, принципів і пріоритетів, встановлення нормативів і обсягів бюджетного фінансування, створення системи відповідних кредитно-фінансових, податкових, митних та інших регуляторів, затвердження загальнодержавних програм охорони здоров'я. Стаття 4 зазначеного Закону визначила основні принципи охорони здоров'я [5].

Указом Президента України від 7 грудня 2000 року № 1313/2000 була затверджена Концепція розвитку охорони здоров'я населення України. Вказана Концепція визначила цілі та основні напрями розвитку охорони здоров'я населення [8]. Прийняття цієї Концепції стало помітним кроком на шляху розбудови вітчизняної системи охорони здоров'я, проте з плином часу та подальшим розвитком відносин у сфері охорони здоров'я, виникненням нових потреб, загроз та можливостей чимало положень Концепції видаються такими, що потребують перегляду.

10 січня 2002 року Кабінетом Міністрів України була прийнята постанова № 14 «Про затвердження

Міжгалузевої комплексної програми «Здоров'я нації» на 2002-2011 роки» [9]. Ця Програма ідентифікувала ключові проблеми охорони здоров'я, вказала на мету, а також передбачила завдання і заходи щодо виконання Програми.

Серед низки заходів, Програмою передбачалися і заходи законодавчого характеру (які, щоправда, викликали сумніви з точки зору техніки законотворчості), зокрема підготовка проєктів Законів України «Зміцнення здоров'я», «Про контроль над тютюном і спиртними напоями», «Про захист прав пацієнтів та медичних працівників».

6 грудня 2005 року був виданий Указ Президента України № 1694/2005 «Про невідкладні заходи щодо реформування системи охорони здоров'я населення», який також передбачив деякі законодавчі заходи, в тому числі розроблення та внесення на розгляд Верховної Ради України низки загальнодержавних програм, законопроекту про медичне обслуговування та заклади охорони здоров'я тощо [10].

У 2010 році Комітетом з економічних реформ при Президентові України була створена Програма економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», складовою якої стала програма реформи медичного обслуговування [11]. Зазначена програма окреслила проблеми і причини їх виникнення, чітко визначила мету і завдання медичного обслуговування, необхідні кроки та етапи реформи. Комітет з економічних реформ при Президентові України також визначив перелік законопроектів, необхідних для реалізації Програми економічних реформ на 2010-2014 роки [12].

Зазначені документи можуть значною мірою бути покладені в основу національної (державної) політики у сфері охорони здоров'я, необхідність розроблення якої і закріплення на законодавчому рівні вбачається у наступному.

По-перше, як випливає з дефініції, наданої ВООЗ, чітко визначена політика у сфері охорони здоров'я може досягти кількох цілей: вона визначає бачення на майбутнє, яке, в свою чергу, допомагає у визначенні завдань та контрольних точок на короткострокову та середньострокову перспективу. Вона встановлює пріоритети і очікувану роль різних груп, створює консенсус та інформує людей [13].

По-друге, за справедливою оцінкою Т.П. Попченко, «критична ситуація у секторі охорони здоров'я в Україні вимагає вироблення єдиної державної політики щодо її реформування» [14].

По-третє, національна (державна) політика у сфері

охорони здоров'я має «виходити за межі систем охорони здоров'я, розглядаючи соціальні детермінанти здоров'я та взаємодію між сектором охорони здоров'я та іншими секторами» [7], тобто створити умови для належної міжсекторальної взаємодії.

По-четверте, державна політика у сфері охорони здоров'я, яка є частиною внутрішньої політики, повинна мати відповідне законодавче закріплення.

Як зазначає З.Гладун, «державна політика потребує нормативного закріплення, оскільки лише після цього вона набуває загальнообов'язкової форми і стає загальнодержавним напрямом розвитку в певній сфері суспільного життя» [15, 65]. На наше переконання, має йтися не просто про нормативне, а саме про *законодавче* закріплення основних засад національної (державної) політики у сфері охорони здоров'я.

Згідно з пунктом 5 частини першої ст. 85 Конституції України визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики здійснюється Верховною Радою України. Пункт 6 частини 1 статті 92 Конституції України також передбачає, що виключно законами України визначаються засади регулювання охорони здоров'я [2].

Видається доцільним *розроблення проєкту і затвердження Законом України основних засад розвитку охорони здоров'я в Україні*, які повинні передбачити основи національної (державної) політики у сфері охорони здоров'я.

Враховуючи рекомендації ВООЗ, за допомогою національної (державної) політики у сфері охорони здоров'я доцільно визначити найважливіші соціальні цінності в охороні здоров'я, цілі, стратегічне бачення та пріоритетні напрями розвитку охорони здоров'я України з урахуванням існуючих та перспективних потреб [7].

Конче необхідно **визначитися з оптимальною для України моделлю охорони здоров'я**, яка найбільше відповідатиме потребам населення і враховуватиме географічні, історичні та культурні особливості України [14], що також має бути відображено в документі, яким затверджуватиметься національна (державна) політика у сфері охорони здоров'я.

Чинні закони, зокрема Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», виконують інші завдання, наприклад, визначають основи організації охорони здоров'я, надання медичної допомоги, забезпечення лікарськими і протезними засобами тощо.

Розроблення і прийняття закону, яким визначатимуться основи державної політики у сфері охорони

здоров'я, спрямовані на розвиток цієї сфери, цілком відповідатиме практиці законотворення останніх років. Так, наприклад, Верховною Радою України був прийнятий Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», які містять окремий розділ, присвячений національній політиці розвитку інформаційного суспільства в Україні [16]. Засади державної мовної політики [17], державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності [18] також врегульовані спеціальними законами.

Відповідно до рекомендацій ВООЗ національна (державна) політика у сфері охорони здоров'я має отримати розвиток у національній стратегії та планах [7].

У цьому контексті слід зазначити проект Закону України «Про затвердження Загальнодержавної програми «Здоров'я – 2020: український вимір» [19], розроблений на виконання Європейської політики на підтримку дій усієї держави та суспільства в інтересах здоров'я і благополуччя «Здоров'я – 2020» [20]. Вказана Загальнодержавна програма скоріше може бути віднесена до національної стратегії, зокрема такої, яка спрямована на формування здорового способу життя і протидії неінфекційним захворюванням [21], хоча містить у собі і деякі елементи державної політики.

За логікою речей Закон «Про основні засади розвитку охорони здоров'я в Україні» (або «Про засади державної політики у сфері охорони здоров'я») мав би бути прийнятий першим, а Закон «Про затвердження Загальнодержавної програми «Здоров'я – 2020: український вимір», спрямований на розв'язання наявних проблем *програмним методом*, повинен бути узгоджений із цим засадничим законом і прийнятий у його розвиток.

Варто відзначити, що, за спостереженням ВООЗ, співвідношення тих чи інших компонентів, які підлягають висвітленню у національній (державній) політиці, національній стратегії та плані, встановлюється залежно від традицій конкретної країни, проте загалом національна (державна) політика та інші документи повинні визначати:

– цінності, цілі, стратегічне бачення розвитку галузі та засади міжсекторальної взаємодії;

– ситуаційний аналіз, який висвітлюватиме соціальні детермінанти здоров'я, потреби, суспільні очікування, оцінку стану функціонування системи охорони здоров'я, можливості системи охорони здоров'я щодо відповіді на сучасні виклики, ресурси системи охорони здоров'я, позицію зацікавлених органів та

інститутів громадянського суспільства;

– основні напрями політики у сфері охорони здоров'я;

– стратегії реалізації окреслених напрямів;

– лідерство та управління щодо імплементації таких стратегій, в тому числі в контексті правової бази [7].

Як відзначає З.С. Гладун, «головний напрям політики держави у сфері охорони здоров'я – створення як ідеології і стратегії збереження здоров'я, так і конкретних структур та інституцій для її реалізації, включаючи створення законодавчої бази правового регулювання» [15, 69].

Формування національної (державної) політики та стратегії розвитку охорони здоров'я повинно відбуватися з урахуванням «будівельних блоків» національних систем охорони здоров'я, а саме:

– надання послуг з охорони здоров'я;

– кадровий потенціал

– інформаційна система;

– лікарські засоби, вакцини та медичні технології;

– фінансування охорони здоров'я;

– управління охороною здоров'я [22].

Розбудова вітчизняної системи охорони здоров'я за допомогою кожного з цих блоків потребує внесення змін до існуючих та / або прийняття нових законів, на чому ми зупинемося далі. Наразі звернемо увагу на концептуальні питання законодавчого забезпечення охорони здоров'я.

2. ВІДСУТНІСТЬ НОРМАТИВНО ЗАКРІПЛЕНОЇ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Як зазначалося вище, у деяких нормативно-правових актах, які так чи інакше визначали певні компоненти державної політики та стратегії у сфері охорони здоров'я, містилася вказівка на певні закони, що належить прийняти. Проте жоден нормативно-правовий акт не визначив концептуальних положень розвитку законодавства України у сфері охорони здоров'я. Зокрема, не визначені потреби, принципи та основні напрями законодавчого регулювання у сфері охорони здоров'я, що подекуди призводить до безсистемних законотворчих ініціатив. Зрозуміло, що втіленню концепції розвитку законодавства України у сфері охорони здоров'я у положення відповідних нормативно-правових актів має передувати розроблення такої концепції.

Дослідники неодноразово наголошували на необхідності розробки концепції удосконалення законодавства України у сфері охорони здоров'я [23, 11] і робили певні кроки, спрямовані на її розробку [24, 21]. Ця робота потребує продовження.

Важливим є обговорення концептуальних засад у широкому експертному середовищі, що дозволить уникнути нормативного закріплення пропозицій, які можуть виявитися невиправданими або принаймні вельми дискусійними.

Так, наприклад, важко повністю погодитися з наступною позицією О.М. Ціборовського, С.В. Істоміна та В.М. Сороки: «Передусім мають бути розглянуті та прийняті Верховною Радою України закони «Про фінансування охорони здоров'я», «Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування», «Про гарантований державою рівень медичної допомоги», «Про медичну діяльність», «Про заклади охорони здоров'я», «Про забезпечення прав пацієнтів», «Про лікарське самоврядування», «Про управління системою охорони здоров'я», «Про первинну медико-санітарну допомогу та сімейну медицину», «Про спеціалізовану медицину» оскільки вони визначатимуть тип вітчизняної системи охорони здоров'я і основи її діяльності, а також внесені необхідні зміни до Конституції України та Основ законодавства України про охорону здоров'я» [4].

На нашу думку, наведений перелік містить як цілком слушні пропозиції, так і назви законів, необхідність у яких викликає великі сумніви. Це стосується, наприклад, законів «Про управління системою охорони здоров'я», «Про фінансування охорони здоров'я». Суспільні відносини, про які йдеться, можуть бути врегульовані шляхом внесення необхідних змін до відповідних кодексів, Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» та шляхом прийняття інших законів із запропонованого переліку, які вирішуватимуть певні з позначених проблем (наприклад, Законом України «Про заклади охорони здоров'я» можуть бути вирішені і проблеми фінансування закладів охорони здоров'я). Важливо, щоби розвиток законодавства у сфері охорони здоров'я відбувався не в екстенсивний, а в інтенсивний спосіб.

Окремої уваги заслуговує питання про розробку Кодексу законів України про охорону здоров'я або Медичного кодексу України [4].

Думки про доцільність розробки Медичного кодексу України висловлювалися українськими науковцями (наприклад, Н.Болотіною [25, 120-121]) ще

наприкінці 1990-х років. Вони були підтримані вітчизняними фахівцями (наприклад, Д.Карамішевим [26, 22], Р.Гревцовою [23, 11] та ін.) як завдання на довгострокову перспективу, коли у другій половині 2000-х років був розпочатий процес формування медичного права як комплексного утворення в системі права, як науки та навчальної дисципліни.

У працях останніх років учені (наприклад, Р.Стефанчук) теж обстоюють ідею створення Медичного кодексу України [27, 41]. Водночас, на наше переконання, на етапі реформування системи охорони здоров'я розроблення такого кодексу є передчасним. Варто погодитися з думкою відомого російського вченого Ю.Сергеева, який, досліджуючи питання законодавчого забезпечення охорони здоров'я Російської Федерації, відзначає: «...на першому етапі ми маємо визначитися з правовими нормами, які потрібні повсякденній медичній практиці та початку фінансово-економічних перетворень в охороні здоров'я. На другому етапі належить зайнятися підготовкою системи утворюючого акту типу кодексу» [28, 4].

При створенні концепції розвитку законодавства України у сфері охорони здоров'я варто остаточно визначитися з питанням вибору оптимального способу систематизації законодавства.

По розробленні концептуальних положень розвитку законодавства України у сфері охорони здоров'я, досягненні консенсусу між фахівцями по найбільш принциповим із них та підтримці таких положень державними органами доцільно закріпити їх у відповідному нормативно-правовому акті.

Прикладом такого закріплення може слугувати викладення відповідних положень у Законі України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» [16] або в Указі Президента України «Про Концепцію розвитку законодавства про державну службу в Україні» [29].

3. НЕДОСТАТНЯ ВІДПОВІДНІСТЬ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ПОТРЕБАМ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН У ЦІЙ СФЕРІ

Проявом цієї проблеми є прогалини у законодавстві, колізії, а також «низька якість» цілої низки норм чинних законодавчих актів у сфері охорони здоров'я. Зазначене стосується законодавчого забезпечення прав людини в охороні здоров'я, а також регулювання майже усіх складових системи охорони здоров'я, які є необхідними для належного функціонування системи охорони здоров'я. Зупинимося на цьому питанні більш докладно.

Законодавче забезпечення прав людини у сфері охорони здоров'я

Права людини в охороні здоров'я передбачені Конституцією України, Цивільним кодексом України [30], Законом України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», Законом України «Про захист прав споживачів» [31], низкою інших законів, в першу чергу законодавчих актів у сфері охорони здоров'я (наприклад, Законом України «Про захист населення від інфекційних хвороб» [32], Законом України «Про психіатричну допомогу» [33] тощо). Чільне місце серед прав людини в охороні здоров'я посідають права пацієнта. Законодавство України передбачає переважну більшість прав пацієнта, визнаних на європейському рівні [34]. Проте з огляду на розпорошеність норм, що визначають права пацієнта, по різних законодавчих актах, декларативний характер багатьох із них, відсутність механізмів реалізації цих прав та інші чинники, виникла необхідність у належному законодавчому забезпеченні захисту прав пацієнтів.

Стаття 24¹, якою Основи законодавства України про охорону здоров'я були доповнені Законом України від 07.07.2011 [35], передбачає, що правові, економічні, організаційні основи захисту прав та законних інтересів пацієнтів визначаються законом.

Як після, так і до появи цієї норми у чинному законодавстві України, у Верховній Раді України були зареєстровані численні проекти спеціальних законів *про права* пацієнтів або *про захист прав* пацієнтів, останній з яких (проект Закону України «про права пацієнтів» № 2438) був поданий народними депутатами України А.П. Яценюком, С.І. Кубівим, В.В. Шкварилуком, П.Д. Петренком, М.Ю. Бурбаком, А.В. Іванчуком 2 квітня 2013 року і зараз опрацьовується в Комітеті Верховної Ради України з питань охорони здоров'я [36]. У юридичній літературі неодноразово лунали пропозиції щодо доцільності прийняття закону, який би врегулював *правовий статус* пацієнтів [37, 99]. На нашу думку, прийняття закону з такою назвою і відповідним змістом краще відповідатиме потребам забезпечення захисту прав пацієнтів. По-перше, для підвищення рівня захищеності прав пацієнтів недостатньо визначити перелік цих прав. Необхідно запровадити механізми, здатні забезпечити ефективну реалізацію таких прав. По-друге, на наше переконання, цей закон має встановити не тільки права, а й обов'язки та відповідальність пацієнта. У Молдові, наприклад, діє Закон «Про права та відповідальність пацієнта» [38]. Зазначене сприятиме формуванню у пацієнтів почуття відповідальності за власне здоров'я, а у лікарів – почуття

більшої захищеності, а відтак і кращої можливості сконцентруватися на наданні допомоги пацієнтові, який її потребує.

Законодавче регулювання кадрового забезпечення охорони здоров'я

Лікарі та інші медичні працівники мають бути рушійною силою реформ, а кадрове забезпечення – необхідним елементом будь-якої системи охорони здоров'я. Для підсилення кадрового потенціалу доцільно внести зміни до Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», які би наповнили новим, більш конкретним змістом права і гарантії діяльності медичних і фармацевтичних працівників.

Враї важливим видається запровадження професійного самоврядування в охороні здоров'я. В Україні вже багато років обстоювалася необхідність запровадження лікарського самоврядування, зокрема шляхом прийняття Закону України «Про лікарське самоврядування». Один з провідних експертів у цій царині О.Мусій відзначає, що «професійне самоврядування – визначена законом система управлінських взаємовідносин між усіма представниками певної професії, яка покликана консолідувати зусилля усього фаху (професії) у стосунках з органами державної влади, з суспільством та між собою, якій законом надаються певні управлінські повноваження для здійснення успішного функціонування певної професії на користь усього суспільства [39, 31].

Таке розуміння професійного, в тому числі лікарського, самоврядування цілком знаходиться в ключі законодавчої практики зарубіжних, зокрема східноєвропейських країн. Наприклад, відповідно до закону Чехії «Про медичну палату» 1991 року, для здійснення медичної практики членство у ній є обов'язковим. А. Ден Екстер відзначає, що, «заснована як передбачений законом професійний орган, медична палата Чехії виконує функції та завдання щодо «моніторинга та удосконалення якості професійної допомоги» шляхом, *inter alia*, ліцензування, акредитаційних процедур, дисциплінарних процедур, розробки навчальних програм для лікарів, розробки професійних, етичних стандартів та рекомендацій і представництва лікарів у переговорах з урядом та страховими компаніями, хоча Палата не виступає як профспілка». [40, 177].

В сучасній українській законодавчій практиці також з'явилися приклади законодавчого запровадження професійного самоврядування, свідчення чого є, зокрема, Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [41].

У 2008 р. народні депутати України VI скликання В.Г. Карпук, Є.Д. Добряк та Л.С. Григорович внесли проект Закону «Про лікарське самоврядування» (№ 3539 від 23.12.2008 р.) [42], проте цей законопроект мав істотні недоліки, на які справедливо звернуло увагу Головне науково-експертне управління Верховної Ради України [43], і законопроект було відхилено та знято з розгляду. Необхідне розроблення проекту закону, який би враховував зарубіжний досвід, українські реалії та був би більш досконалим зі змістовної та техніко-юридичної точки зору.

Звернемо увагу і на те, що загалом мова повинна йти не тільки про лікарське самоврядування, а й про самоврядування інших професій в охороні здоров'я. У Концепції розвитку фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я України на 2011-2020 рр., затвердженій наказом МОЗ України № 769 від 13.09.2010, вказується на необхідність підготовки проекту Закону України «Про професійне медичне та фармацевтичне самоврядування» [44]. На нашу думку, з точки зору потреб правового регулювання і законодавчої техніки доцільним є розроблення проекту *Закону України «Про професійне самоврядування в охороні здоров'я»*, проте його проходження може виявитися більш складним, ніж проекту Закону «Про лікарське самоврядування». Зазначене питання потребує подальшого дослідження і обговорення за участю всіх зацікавлених сторін.

Законодавче забезпечення належного надання послуг з охорони здоров'я

Серед інших законів, необхідних для заповнення прогалин у законодавстві у сфері охорони здоров'я, слід звернути особливу увагу на законодавчі акти, що забезпечують функціонування такого елементу системи охорони здоров'я, як належне надання послуг з охорони здоров'я, тобто послуг, які забезпечують отримання «ефективних, безпечних та якісних персоналізованих та не персоналізованих заходів для тих, хто відчуває у них потребу, там і тоді, де є така потреба, з мінімальною витратою ресурсів» [22].

Варто відзначити, що протягом останніх років у законодавчому забезпеченні належного надання послуг з охорони здоров'я намітився певний прогрес. Так, зокрема, Закон України «Про внесення змін до Основ законодавства України про охорону здоров'я щодо удосконалення надання медичної допомоги» удосконалив дефініцію і передбачив додаткові вимоги до закладів охорони здоров'я, визначив види медичної допомоги (екстрена, первинна, вторинна (спеціалізована), третинна (високоспеціалізована), паліативна, медична реабілітація), встановив систему стандартів у сфері охорони здоров'я [5]. Закон Укра-

їни «Про екстрену медичну допомогу» від 5 липня 2012 року визначені засади створення, функціонування і розвитку системи екстреної медичної допомоги та організаційно-правові засади забезпечення громадян України та інших осіб, які перебувають на її території, екстреною медичною допомогою [45].

Важливу роль відіграє Закон України «Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та місті Києві», який встановив особливості планування та прогнозування розвитку мережі комунальних закладів охорони здоров'я у пілотних регіонах, засади організації надання медичної допомоги різних видів та організації фінансового забезпечення функціонування системи охорони здоров'я у цих регіонах під час реалізації пілотного проекту, який триватиме до 31 грудня 2014 року [35].

Разом з тим, для подальшого реформування системи охорони здоров'я в частині надання послуг з охорони здоров'я необхідне розроблення і прийняття й інших законодавчих актів.

Першочерговим є прийняття *Закону, який би врегулював особливості діяльності закладів охорони здоров'я*. Невипадково Комітетом з економічних реформ при Президенті України було запропоноване розроблення проекту *Закону України «Про заклади охорони здоров'я»*, спрямованого на удосконалення порядку організації медичного обслуговування населення та діяльності закладів охорони здоров'я, забезпечення підвищення якості медичного обслуговування, запровадження договірних відносин між замовниками та постачальниками медичних послуг, створення механізмів раціонального використання фінансових, кадрових та матеріально-технічних ресурсів галузі [12]). У цьому контексті також важливо відзначити, що відповідно до статті 16 Основ законодавства України про охорону здоров'я у редакції Закону від 07.07.2011 [46], порядок створення, припинення закладів охорони здоров'я, особливості діяльності та класифікація закладів визначаються законом.

У розвиток згаданої пропозиції та на виконання вищенаведених законодавчих вимог у проекті рекомендацій парламентських слухань на тему «Сучасний стан, шляхи і перспективи реформи у сфері охорони здоров'я України», що відбулися 5 червня 2013 року, Кабінету Міністрів України було рекомендовано подати в установленому порядку Верховній Раді України опрацьований за участю Національної академії медичних наук України, всеукраїнських громадських організацій медичних працівників та пацієнтів проект *Закону «Про заклади охорони здоров'я та медичну діяльність»* [47].

Видається, що з огляду на необхідність урегулювання діяльності закладів охорони здоров'я різних типів (в тому числі аптечних), а також діяльності фізичних осіб – підприємців, особливостей надання медичної допомоги різних видів та здійснення закладами охорони здоров'я іншої, ніж медична допомога, діяльності щодо медичного обслуговування населення, доцільно розробити і прийняти Закон під назвою «Про заклади охорони здоров'я та медичне обслуговування населення» (інший варіант – «Про особливості діяльності у сфері охорони здоров'я»).

Законодавча регламентація забезпечення лікарськими засобами, вакцинами та медичними технологіями

Реалізація права на охорону здоров'я та надання послуг з охорони здоров'я відповідно до стандартів у сфері охорони здоров'я неможливі без належного забезпечення лікарськими засобами, вакцинами та медичними технологіями, яке, в свою чергу, потребує належної законодавчої регламентації.

Останнім часом була прийнята низка важливих законів, наприклад, Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про боротьбу із захворюванням на туберкульоз» та інших законодавчих актів України», який, серед іншого, передбачає, що під час лікування хворі на туберкульоз безперервно та безоплатно забезпечуються протитуберкульозними препаратами відповідно до їх переліку і обсягів, затверджених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я [48]. Деякі законодавчі акти, зокрема, Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо ліцензування імпорту лікарських засобів та визначення терміна «активний фармацевтичний інгредієнт» [49], викликали неоднозначну реакцію в експертному середовищі [50]. Проте, попри досить значну активність вітчизняного законодавця, чимало проблемних питань у царині забезпечення населення лікарськими засобами, вакцинами та медичними технологіями залишаються невирішеними.

Необхідним видається внесення змін до чинного Закону України «Про лікарські засоби» [51], а також прийняття Закону України «Про виробництво медичного призначення», особливу важливість якого зумовлює ратифікація Україною Конвенції Ради Європи про підроблення медичної продукції та подібні злочини, що загрожують охороні здоров'я [52]. Доцільність існування в правовому полі Закону про виробництво медичного призначення (медичні вироби) підтверджує досвід багатьох країн світу, наприклад, Федеративної Республіки Німеччина [53], Республіки Польща [54]

та інших. У цьому році народним депутатом України Т.Д. Бахтеєвою було внесено проект Закону України «Про медичні вироби» (№ 2648 від 28.03.2013), який наразі опрацьовується в Комітеті Верховної Ради України з питань охорони здоров'я [55].

Законодавче забезпечення фінансування охорони здоров'я

Як зазначає ВООЗ, фінансування системи охорони здоров'я можна вважати належним, якщо воно збільшує залучення коштів на потреби здоров'я у спосіб, коли люди можуть отримати потрібні їм послуги, але при цьому бути захищеними від зубожіння, викликаного необхідністю оплати за такі послуги. Належне фінансування передбачає заохочення надавачів послуг та їх користувачів бути раціональними [22].

Значною мірою це завдання має виконати Закон України «Про заклади охорони здоров'я та медичне обслуговування населення», про який вже йшлося вище. Не менш важливим інструментом законодавчого забезпечення фінансування системи охорони здоров'я України, на наше переконання, має стати Закон України «Про загальнообов'язкове державне медичне страхування».

Під час парламентських слухань 5 червня 2013 р. Голова Комітету Верховної Ради України Т.Д. Бахтеєва відзначила, що «у цьому році стартував третій, останній етап реформи, який передбачає створення умов для введення системи державного медичного страхування, яке, за її словами, дозволить забезпечити не менше 80% безкоштовного медикаментозного забезпечення застрахованого пацієнта, щорічно залучати до 6 млрд. грн. на оновлення матеріально-технічної бази лікарень і щорічно на 20-30% підвищувати зарплату лікарям» [56, 6].

Народними депутатами України різних скликань вже вносилися проекти законів щодо запровадження загальнообов'язкового державного медичного страхування. 21 березня 2013 року народним депутатом України Я.Сухим внесено проект Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування» (реєстр. № 2597) [57]. 5 квітня 2013 року народними депутатами України В.Дудкою, Т.Бахтеєвою, А.Шипко, А.Кіссе, С.Фабрикант, О.Біловолом внесено альтернативний законопроект «Про загальнообов'язкове державне медичне страхування» (реєстр. № 2597-1) [58]. Наразі зазначені законопроекти опрацьовуються в Комітеті Верховної Ради України з питань охорони здоров'я.

Законодавче забезпечення лідерства і належного управління в охороні здоров'я

Важливою рисою лідерства в охороні здоров'я і належного управління галуззю є розуміння тенденцій і передбачення [22].

Аналітики The Economist Intelligence Unit визначили можливі сценарії розвитку європейських систем охорони здоров'я до 2030 року, до яких, зокрема, належать: віддання переваги профілактичній медицині над лікуванням захворювань, триумф технологій та вилікування хронічних захворювань при вирішальній ролі «Е-здоров'я» в управлінні охороною здоров'я, фокусування систем охорони здоров'я на наданні первинної медичної допомоги соціально незахищеним верствам населення, приватизація охорони здоров'я та створення пан-європейської системи охорони здоров'я [59].

Місце України в європейському охороноздоровчому просторі значною мірою залежить від того, чи будуть враховані сучасні світові та європейські тенденції при розробленні та реалізації національної (державної) політики, стратегії і планів у сфері охорони здоров'я.

Як зазначалося на початку цієї роботи, принциповим моментом є розроблення основних засад розвитку охорони здоров'я в Україні, які мають бути затверджені відповідним Законом. Концепція розви-

тку законодавства України у сфері охорони здоров'я, котра повинна отримати нормативне закріплення, дозволить чітко визначитися з тим, які законодавчі акти потрібні для здійснення реформи, спрямованої на забезпечення ефективного функціонування системи охорони здоров'я в умовах існуючих реалій та нових викликів.

Безперечно, викладене у цій статті не містить вичерпного переліку пропозицій, а лише позначає закони у сфері охорони здоров'я, розробку і прийняття яких можна вважати першочерговою. Існує необхідність у продовженні вивчення потреб законодавчого регулювання суспільних відносин у сфері охорони здоров'я, зокрема відносин щодо надання певних видів медичної допомоги.

Важливим є прийняття та / або удосконалення законодавчих актів, які регулюють відносини у сферах інших, ніж охорона здоров'я, але впливають на вирішення проблем у цій сфері. Доцільно провести ґрунтовний аналіз чинних законодавчих актів та проектів законів у сфері охорони здоров'я і суміжних сферах на предмет врахування вимог законодавства Європейського Союзу, необхідність чого випливає із Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, затвердженої Законом України від 18 березня 2004 року [60]. Зазначені питання потребують подальшого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Constitution of the World Health Organization of 22 July 1946. [Electronic resource]. – Available from: <http://apps.who.int/gb/bd/PDF/bd47/EN/constitution-en.pdf>.
2. Стаття 3 Конституції України від 28 червня 1996 року. – ВВР. – 1996. – № 30.
3. Рудий В.М. Законодавче забезпечення реформи системи охорони здоров'я в Україні / В.М.Рудий. – К., 2005.
4. Ціборовський О.М. Шляхи систематизації законодавства у сфері охорони здоров'я / О.М. Ціборовський, С.В. Істомін, В.М. Сорока. – К., 2011. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://moz.gov.ua/docfiles/Health_law_system.pdf.
5. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19 листопада 1992 року. – ВВР. – 1993. – № 4.
6. Москаленко В.Ф. Принципи побудови оптимальної системи охорони здоров'я: український контекст. Монографія / В.Ф. Москаленко. – К., 2008.
7. World Health Organization 2010, A Framework for National Health Policies, Strategies and Frames [Electronic resource]. – Available from: http://www.who.int/nationalpolicies/FrameworkNHPSP_final_en.pdf.
8. Указ Президента України від 7 грудня 2000 року № 1313/2000 «Про Концепцію розвитку охорони здоров'я населення України». – Урядовий кур'єр. – 2000. – 20 грудня. – № 237.
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 10 січня 2002 року № 14 «Про затвердження Міжгалузевої комплексної програми «Здоров'я нації» на 2002-2011 роки». – Офіційний вісник України. – 2002. – 15 березня. – № 9.
10. Указ Президента України від 6 грудня 2005 року № 1694/2005 «Про невідкладні заходи щодо ре-

формування системи охорони здоров'я населення». – Урядовий кур'єр. – 2005. – 14 грудня. – № 238.

11. *Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава: Програма економічних реформ на 2010-2014 роки.* / Комітет з економічних реформ при Президентові України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_2.pdf. –

12. Перелік законопроектів, необхідних для реалізації програми економічних реформ. / Комітет з економічних реформ при Президентові України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/content/ker-proekt.html>. – Назва зі сторінки офіційного інтернет-представництва Президента України Віктора Януковича.

13. World Health Organization, Health Policy. [Electronic resource]. – Available from: http://www.who.int/topics/health_policy/en/.

14. Попченко Т.П. Реформування системи охорони здоров'я в Україні: організаційне, нормативно-правове та фінансово-економічне забезпечення: аналіт. доп. / Т.П. Попченко. – К., 2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Zdorovya_Popchenko-2a6db.pdf.

15. Гладун З.С. Адміністративно-правове регулювання охорони здоров'я населення в Україні: Монографія. / З.С. Гладун. – К., 2007.

16. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» від 9 січня 2007 року. – ВВР. – 2007. – № 12.

17. Закон України «Про засади державної мовної політики» від 3 липня 2012 року. – ВВР. – 2013. – № 23.

18. Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» від 11 вересня 2003 року. – ВВР. – 2004. – № 9.

19. Закон України «Про затвердження Загальнодержавної програми «Здоров'я – 2020: український вимір»: Проект. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/Pro_20120316_1.html/. – Назва зі сторінки офіційного веб-сайта Міністерства охорони здоров'я України.

20. World Health Organization 2012, EUR/RC62/9 Health 2020: a European policy framework supporting action across government and society for health and well-being, Malta. [Electronic resource]. – Available from: http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0009/169803/RC62wd09-Eng.pdf

21. Обговорення нової стратегії покращання здоров'я в Україні «Здоров'я 2020: український вимір» // Современная педиатрия. – 2012. – № 1(41). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/sped/2012_1/011-12.pdf.

22. World Health Organization 2007, Everybody business: strengthening health systems to improve health outcomes: WHO's framework for action, Geneva. [Electronic resource]. – Available from: http://www.who.int/healthsystems/strategy/everybodys_business.pdf.

23. Гревцова Р.Ю. Медичне право України: сучасний стан і перспективи розвитку // Перший Всеукраїнський конгрес з медичного права і соціальної політики 14-15 квітня 2007 року, м. Київ: Збірник тез доповідей (Науково-практичне видання) / Упор. к.ю.н. Гревцова Р.Ю., д.м.н. Степаненко А.В. – К., 2007. – С. 9-11

24. Пархоменко Д. Фахівці обговорили концепцію розвитку медичного законодавства / Д.Пархоменко // Юридична Газета. – 2008. – 3 червня. – № 22 (157).

25. Болотіна Н. Медичне право у системі права України / Н. Болотіна // Право України. – 1999. – № 7. – с. 116-121.

26. Карамішев Д. В. Законодавче забезпечення функціонування системи охорони здоров'я та формування галузі медичного права в Україні // Перший Всеукраїнський конгрес з медичного права і соціальної політики 14-15 квітня 2007 року, м. Київ: Збірник тез доповідей / (Науково-практичне видання) / Упор. к.ю.н. Гревцова Р.Ю., д.м.н. Степаненко А.В. – К., 2007. – С. 22.

27. Стефанчук Р. Медичний кодекс України: вимога часу чи данина кодифікаційній моді? / Р.Стефанчук // Право України. – 2011. – № 11-12. – С. 38-44.

28. Сергеев Ю.Д. Правовое обеспечение современной системы здравоохранения Российской Федерации / Ю.Д. Сергеев, А.А. Мохов // Медицинское право. – 2009. – № 2(26). – С. 3-5.

29. Указ Президента України «Про Концепцію розвитку законодавства про державну службу в Україні» від 20.02.2006 № 140/2006. – Урядовий кур'єр. – 2006. – 3 березня. – № 43.

30. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року. – ВВР. – 2003. – №№ 40-44.

31. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12 травня 1991 року. – ВВР УРСР. – 1991. – № 30.

32. Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» від 06 квітня 2000 року. – ВВР. – 2000. – № 29.
33. Законом України «Про психіатричну допомогу» від 22 лютого 2000 року. – ВВР. – 2000. – № 19.
34. Чудутова Д. Єднання пацієнтів в ім'я збереження здоров'я нації / Д. Чудутова // Укр. Мед. Часопис. – 2010. – 28 жовтня [Електронна публікація]. – Режим доступу: <http://www.umj.com.ua/article/7017>.
35. Закон України «Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та місті Києві» від 7 липня 2011 року. – ВВР. – 2012. – № 12-13.
36. Проект Закону України «Про права пацієнтів». (реєстр. № 2438 від 2 квітня 2013 року). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45938. – Назва зі сторінки офіційного веб-портала Верховної Ради України.
37. Стеценко С., Сениута І. Законодавче забезпечення охорони здоров'я в Україні // Стеценко С. // Право України. – 2007. – № 6. – С. 96-100.
38. Закон Республіки Молдова «О правах и ответственности пациента» от 27 октября 2005 года. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.amed.md/hotarire1352_ru.pdf. – Название с экрана.
39. Мусій О.С. Необхідність законодавчого забезпечення лікарського самоврядування // Перший Всеукраїнський конгрес з медичного права і соціальної політики 14-15 квітня 2007 року, м. Київ: Збірник тез доповідей / (Науково-практичне видання) / Упор. к.ю.н. Гревцова Р.Ю., д.м.н. Степаненко А.В. – К., 2007. – С. 31-32.
40. Den Exter A.P. 2002, Health Care Law-making in Central and Eastern Europe: Review of a Legal-Theoretical Model, Antwerp – Oxford – New York: Intersentia. [Electronic resource]. – Available from: http://repub.eur.nl/res/pub/31975/020926_Extter,%20Andr%C3%A9%20Pieter%20den.pdf.
41. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 року. – ВВР – 2013. – № 27.
42. Проект Закону України «Про лікарське самоврядування» (реєстр. №3539 від 23 грудня 2008 року). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=34025. – Назва зі сторінки офіційного веб-портала Верховної Ради України.
43. Висновок Головного науково-експертного управління від 4 лютого 2009 року на проєкт Закону України «Про лікарське самоврядування» (№3539 від 23 грудня 2008 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=34025. – Назва зі сторінки офіційного веб-портала Верховної Ради України.
44. Концепція розвитку фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я України на 2011-2020 роки. Затверджена наказом МОЗ України № 769 від 13 вересня 2010 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://moz.gov.ua/ua/portal/dn_20100913_769.html. – Назва зі сторінки офіційного веб-сайта Міністерства охорони здоров'я України.
45. Закон України «Про екстрену медичну допомогу» від 5 липня 2012 року. – Голос України. – 2012. – 17 серпня. – № 152.
46. Закон України «Про внесення змін до Основ законодавства України про охорону здоров'я щодо удосконалення надання медичної допомоги» від 7 липня 2011 року. – ВВР. – 2012. – № 14.
47. Проект рекомендацій парламентських слухань на тему «Сучасний стан, шляхи і перспективи реформи у сфері охорони здоров'я України» // Аптека. – 2013. – 6 червня. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.apteka.ua/article/235648>.
48. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про боротьбу із захворюванням на туберкульоз» та інших законодавчих актів України» від 22 березня 2012 року. – ВВР. – 2012. – № 51.
49. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо ліцензування імпорту лікарських засобів та визначення терміна «активний фармацевтичний інгредієнт» від 4 липня 2012 року. – ВВР. – 2013. – № 23.
50. Асоціація виробників інноваційних ліків наголошує на необхідності скасувати Закон України № 5038-VI «Про внесення змін до деяких законів України про ліцензування імпорту лікарських засобів та визначення терміна «активний фармацевтичний інгредієнт» / Асоціація виробників інноваційних ліків. – 2013. – 11 лютого. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.aprad.org.ua/news/33.html>
51. Закон України «Про лікарські засоби» від 4 квітня 1996 року. – ВВР. – 1996. – № 22.
52. Конвенція Ради Європи про підроблення медичної продукції та подібні злочини, що загрожують охороні здоров'я. Ратифікована Законом України від 7 червня 2012 року. – Офіційний вісник України. – 2012. – 13 липня. – № 50.

53. The Act on Medical Devices of the Federal Republic of Germany of 2 August 1994. [Electronic resource]. – Available from: http://www.bmg.bund.de/fileadmin/dateien/Downloads/Gesetze_und_Verordnungen/GuV/M/MPG_englisch.pdf.

54. The Act of 20 April 2004 on medical devices of the Republic of Poland. [Electronic resource]. – Available from: <http://www.mz.gov.pl/wwwmzold/index?mr=m01971&ms=&ml=en&mi=197&mx=0&mt=&my=256&ma=2968>.

55. Проект Закону України «Про медичні вироби» (реєстр. № 2648 від 28 березня 2013 року). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=46331. – Назва зі сторінки офіційного веб-портала Верховної Ради України.

56. Устінов О. Парламентські слухання як відкрита площадка для загальнодержавного обговорення реформи у сфері охорони здоров'я // О. Устінов / Укр. Мед. Часопис – № 3(95). – С. 4-8.

57. Проект Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхуван-

ня» (реєстр. № 2597 від 21 березня 2013 року). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=46242. – Назва зі сторінки офіційного веб-портала Верховної Ради України.

58. Проект Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування» (реєстр. № 2597-1 від 5 квітня 2013 року). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=46465. – Назва зі сторінки офіційного веб-портала Верховної Ради України.

59. The Economist Intelligence Unit Limited 2011, The future of health care in Europe: A report from the Economist Intelligence Unit sponsored by Janssen. [Electronic resource]. – Available from: <http://www.janssen-emea.com/sites/default/files/The-Future-Of-Healthcare-In-Europe.pdf>.

60. Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18 березня 2004 року. – ВВР. – 2004. – № 29.

НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ЗАКОНОДАТЕЛЬНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ РАЗВИТИЯ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ В УКРАИНЕ

Гревцова Радмила Юрьевна

Аннотация: В статье рассматриваются некоторые из наиболее важных проблем законодательного обеспечения развития здравоохранения Украины на этапе реформирования системы здравоохранения, анализируются существующие и предоставляются дополнительные предложения касательно путей решения этих проблем с учетом отечественного и зарубежного опыта.

Ключевые слова: здравоохранение, законодательное обеспечение, государственная политика в сфере здравоохранения, концепция развития законодательства Украины в сфере здравоохранения, права пациентов, врачебное самоуправление, услуги здравоохранения, финансирование здравоохранения, управление здравоохранением.

SOME ISSUES OF LEGISLATIVE SUPPORT TO THE DEVELOPMENT OF HEALTH CARE IN UKRAINE

Hrevtsova Radmyla

Summary: The article discusses some of the most critical problems of legislative support to the development of health care in Ukraine at the stage of the health care system reforming. It analyses the already existing and the new proposals concerning the ways of solving the problems with regard to the local and foreign experience.

Keywords: health care, legislative support, state policy in the sphere of health care, concept of the development of legislation of Ukraine, patients rights, self-governance in health care, health services, health financing, health governance.